

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा : यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नअनुसार तीन चरणमा विभाजन गरिएको छः

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

द्वितीय चरण : सक्षमता परीक्षण (Competency Test)

पूर्णांक : २०

तृतीय चरण : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

पत्र	विषय	पूर्णांक	उत्तीर्णांक	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या × अंक	समय
प्रथम	शासकीय प्रबन्ध र सार्वजनिक प्रशासन (सबै समूहका लागि एउटै)	१००	४०	सैद्धान्तिक- तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक (Theoretical – Critical Analysis)	१ प्रश्न × १५ अंक	३ घण्टा
				समस्या समाधान (Problem Solving)	३ प्रश्न × २० अंक	
				मामिला विश्लेषण (Case Analysis)	१ प्रश्न × २५ अंक	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	सैद्धान्तिक- तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक (Theoretical – Critical Analysis)	१ प्रश्न × १५ अंक	३ घण्टा
				समस्या समाधान (Problem Solving)	३ प्रश्न × २० अंक	
				मामिला विश्लेषण (Case Analysis)	१ प्रश्न × २५ अंक	

२. द्वितीय चरण : सक्षमता परीक्षण(Competency Test)

पूर्णांक : २०

विषय	पूर्णांक	परीक्षा प्रणाली	समय
In Basket Exercise	२०	लिखित अभ्यास (Written Exercise)	५० मिनेट

३. तृतीय चरण : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

विषय	पूर्णांक	परीक्षा प्रणाली
अन्तरवार्ता (Interview)	२५	बोर्ड अन्तरवार्ता (Board Interview)

द्रष्टव्य

- माथि परीक्षा योजनामा उल्लिखित प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा प्रथम पत्र – शासकीय प्रबन्ध र सार्वजनिक प्रशासन, प्रशासन सेवा, (सामान्य प्रशासन, लेखा र राजस्व) समूहको लागि पाठ्यक्रमको विषयवस्तु एउटै हुनेछ । तर द्वितीय पत्र – सेवा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम सम्बन्धित समूह अनुसार फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र – शासकीय प्रबन्ध र सार्वजनिक प्रशासन विषयको लिखित परीक्षा सबै (सामान्य प्रशासन, लेखा र राजस्व) समूहको लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन हुनेछ । तर द्वितीय पत्र को लिखित परीक्षा सम्बन्धित समूह अनुसार फरक फरक विषयको समूह अनुरूप अलग अलग दिन हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुन सक्नेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा अलग अलग दिनमा हुनेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

५. लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाइबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ । साथै परीक्षा योजनामा उल्लेख भए बमोजिमका सैद्धान्तिक- तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक, समस्या समाधान र मामिला विश्लेषणका प्रश्नहरू पाठ्यक्रमका जुनसुकै एकाइबाट पनि सोध्न सकिनेछ ।
६. प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक प्रश्नको उत्तर छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
७. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
८. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ । साथै द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
९. यो पाठ्यक्रम मिति २०८१।०५।१३ गते देखि लागू हुनेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

प्रथम पत्र : शासकीय प्रबन्ध र सार्वजनिक प्रशासन

१. शासकीय प्रबन्ध : राज्य र सरकार

- १.१ नेपालको संविधान, संवैधानिक विकासक्रम र यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
- १.२ राज्य शक्तिको बाँडफाँट, शक्ति पृथकीकरण, नियन्त्रण र सन्तुलन
- १.३ सरकारको कार्यक्षेत्र र भूमिका
- १.४ संघीय प्रणाली र विश्वका संघीय मुलुकको सन्दर्भसहित नेपालमा संघीय शासन व्यवस्था
- १.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका, जिम्मेवारी र कार्यहरू
- १.६ अन्तर-सरकार सम्बन्ध तथा अन्तर-सरकार व्यवस्थापन (Inter-Governmental Relation-IGR and Inter-Governmental Management- IGM)
- १.७ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको संरचना (व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका) र कार्यप्रणाली
- १.८ संघ तथा प्रदेशको संसद, संसदीय समिति र संवैधानिक निकायहरू बीचको सम्बन्ध
- १.९ लोकतन्त्रका मूल्यहरू र नेपालमा यसको अभ्यास एवम् अवस्था
- १.१० प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त, नेपालमा निर्वाचन प्रणाली र यसका प्रकारहरू

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- २.१ राजनीति र प्रशासनबीचको अन्तरसम्बन्ध
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
- २.३ नेपालको सार्वजनिक प्रशासन: सुधारका प्रयास एवम् चुनौती तथा प्रदेशको सन्दर्भमा सार्वजनिक प्रशासनका सवालहरू
- २.४ नेपालको निजामती सेवा: वर्तमान अवस्था र प्रदेशको सन्दर्भसहित भविष्यको स्वरूप
- २.५ व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त, नवीनतम अभ्यास र प्रवृत्तिहरू
- २.६ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू: नेतृत्व, उत्प्रेरणा, मनोबल (Morale), निर्णय प्रक्रिया, संगठनात्मक व्यवहार (Organizational Behavior) र कार्य संस्कृति (Work Culture)
- २.७ मानव पूँजी व्यवस्थापन (Human Capital Management)
- २.८ संगठनात्मक स्वरूप (Organizational Structure)
- २.९ प्रकोप/विपद् व्यवस्थापन (Disaster Management), परिवर्तन व्यवस्थापन (Change Management), सूचना र सूचना प्रविधि व्यवस्थापन, (Information and ICT Management), समय व्यवस्थापन (Time Management), तनाव व्यवस्थापन (Stress Management), संकट व्यवस्थापन (Crisis Management), द्वन्द्व तथा विवाद व्यवस्थापन (Conflict Management), वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरू (Negotiation & Agreement Skills), ज्ञान व्यवस्थापन (Knowledge Management), व्यक्तित्व विकास र स्व:व्यवस्थापन (Personality Development and Self-Management)
- २.१० सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

३. विकासका आयाम र पक्षहरू

- ३.१ विकास: अवधारणा र नवीनतम् उपागम (Development: Concept and Recent Approaches)
- ३.२ विकासका आयामहरू (Dimensions of Development): दिगो विकास (Sustainable Development), समावेशी विकास (Inclusive Development), सहभागितामूलक विकास (Participatory Development), गरीबी निवारण (Poverty Alleviation), लैंगिक सवाल (Gender Issue), जलवायु परिवर्तन (Climate Change), सार्वजनिक-निजी-साझेदारी (Public Private Partnership), विश्वव्यापीकरण, उदारीकरण र निजीकरण (Globalization, Liberalization and Privatization),
- ३.३ नेपालमा लगानी मैत्री वातावरण (Investment Friendly Climate in Nepal), नेपालको वैदेशिक लगानी नीति तथा प्रदेशका सवालहरू (Foreign Investment Policy in Nepal in relation to Provincial matters)
- ३.४ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन प्रक्रिया
- ३.५ आयोजना/परियोजना तर्जुमा र व्यवस्थापन
- ३.६ विकास सहयोग नीति (Development Co-operation Policy)
- ३.७. प्रदेश तथा स्थानीय तहमा अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालन (International Development Assistance Mobilization in Province and Local Level)

४. अर्थ व्यवस्था र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ४.१ विश्व अर्थ व्यवस्थाको स्वरूप र प्रवृत्ति (Global Economy: structure and Trends)
- ४.२ प्रदेशको सन्दर्भसहित नेपालको अर्थतन्त्र र यसका पक्षहरू
- ४.३ अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, आर्थिक वृद्धि, विकास तथा रोजगारी
- ४.४ वित्त व्यवस्थापन (सार्वजनिक आय, सार्वजनिक खर्च र सार्वजनिक ऋण)
- ४.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक कार्य प्रणाली
- ४.६ राजश्व: सैद्धान्तिक पक्ष, परिचालन तथा व्यवस्थापन
- ४.७ बजेटको सैद्धान्तिक पक्ष तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन प्रक्रिया (प्रदेश र स्थानीय तहको सन्दर्भसहित)
- ४.८ वित्त नीति र मौद्रिक नीति (Fiscal Policy and Monetary Policy)
- ४.९ सार्वजनिक खरिद र यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था (प्रदेशको समेत सन्दर्भमा)
- ४.१० अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, अनुदान तथा राजश्व बाँडफाँट र ऋण व्यवस्थापन
- ४.११ नेपालमा सरकारी लेखा प्रणाली र लेखा परीक्षण प्रणाली
- ४.१२ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी

५. सार्वजनिक सेवा प्रवाह व्यवस्थापन र विविध

- ५.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाह प्रणाली, सेवाको प्रारूप निर्माण र व्यवस्थापन (Service Design and Management), सेवा प्रवाह गर्ने माध्यमहरू (Service Delivery Mechanism) र सेवा प्रवाहका वैकल्पिक आयामहरू
- ५.२ सेवा प्रवाहमा एजेन्सीकरण (Agencification) र अर्ध-बजारीकरण (Quasi-Marketization)
- ५.३ सुशासन, सदाचार, नैतिकता र व्यवसायिकता
- ५.४ सूचनाको हक र पारदर्शिता

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

- ५.५ सम्पत्ति शुद्धीकरण (Money Laundering), भ्रष्टाचार निवारण
- ५.६ प्रदेशको सन्दर्भसहित जनसंख्याको बनौट र यसका विविध पक्षहरू
- ५.७ समावेशीकरणका विविध स्वरूपहरू तथा नेपालमा यसको अभ्यास
- ५.८ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक संरक्षण
- ५.९ नागरिक शिक्षा र विकास
- ५.१० ट्रेड यूनियन (Trade Union) र सामूहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)
- ५.११ नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, छिमेक सम्बन्ध, आर्थिक कुटनीति र अन्तरराष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपालको प्रतिनिधित्व तथा भूमिका
- ५.१२ प्रदेश-प्रदेशबीच सेवाको एकरूपता तथा तीन तहबीच कार्यगत एकताका औजारहरू
- ५.१३ प्रादेशिक, राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक मामिलाहरू
- ५.१४. शासकीय प्रक्रियामा नागरिक समाज (Civil Society), नागरिक संस्थाहरू (Civil Body Organizations), स्वयंसेवकहरू (Volunteers) सामाजिक उद्यमी (Social Entrepreneurs), गैरसरकारी संस्थाहरू (Non-governmental Organizations) लगायत नागरिक सहभागिता र भूमिका

ΩΩΩ

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

द्वितीय पत्र – सेवा सम्बन्धी

१. राष्ट्रिय, प्रादेशिक र स्थानीय नीति

- १.१ राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीतिहरूको तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.२ नेपालका प्रमुख राष्ट्रिय नीति तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशका प्रादेशिक नीतिहरूको कार्यान्वयन अवस्था
- १.३ नीति निर्माण र कार्यान्वयनमा स्थानीय तह र यसका विविध पक्षहरू
- १.४ तथ्यमा आधारित नीति (Evidence based policy) तर्जुमा र कार्यान्वयन
- १.५ तीन तहको सरकार बीच राष्ट्रिय नीति, प्रदेश नीति तथा विषय क्षेत्रगत नीतिहरू बीचको समन्वय र अन्तरसम्बन्ध

२. योजना तथा विकास व्यवस्थापन

- २.१ योजनावद्ध विकास प्रयास, उपलब्धि र चुनौती तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशको आवधिक योजना
- २.२ संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय विकास योजना (आवधिक, मध्यकालीन र वार्षिक योजना तथा मध्यमकालीन खर्चको संरचना)
- २.३ नतिजामूलक योजना प्रणाली तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशको रणनीतिक योजना
- २.४ विकासमा सरकारी (Public), निजी, सहकारी क्षेत्र र गैह्र सरकारी क्षेत्र (Non- state sector) को भूमिका र उपयोगिता
- २.५ विकास आयोजनाको अवधारणा, तर्जुमा (Formulation), कार्यान्वयन (Implementation), अनुगमन (Monitoring) तथा मूल्याङ्कन (Evaluation) र नेपालमा तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशमा आयोजनाको व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली
- २.६ विकास व्यवस्थापनमा अन्तरतह समन्वय
- २.७ नेपालको दीर्घकालीन सोच, २१०० र दिगो विकासका लक्ष्यहरू: वर्तमान अवस्था र नेपालको प्रयास
- २.८ जनसंख्या र बसाई-सराई तथा यसका विविध पक्षहरू

३. सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठन विकास र मानव संशाधन

- ३.१ संगठनात्मक ढाँचा (Organizational Design)
- ३.२ व्यवस्थापकीय औजारहरू (Management Tools)
 - ३.१.१ संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति [Organization & Management (O & M) System]
 - ३.१.२ कार्य विश्लेषण (Job Analysis) कार्य विवरण (Job Description), कार्य विशिष्ट विवरण (Job Specification) र कार्य मूल्यांकन (Job Evaluation)
 - ३.१.३ कार्य पुष्टिकरण/संवृद्धिकरण (Job Enrichment), कार्यविस्तृतीकरण (Job Enlargement)
- ३.३ कार्य सम्पादन मानक (Performance Management) र कर्मचारी मूल्याङ्कन प्रणाली
- ३.४ मानव संशासन व्यवस्थापन (Human Resource Management): उपलब्धि र चुनौती
- ३.५ सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्व विकास (Leadership Development), नेतृत्व परीक्षण (Leader Assessment), उत्तराधिकारी योजना (Succession Planning) र वार्ता तथा सम्झौता सीप
- ३.६ व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit)
- ३.७ संस्थागत तथा व्यावसायिक रणनीतिक योजना (Strategic Planning)
- ३.८ कर्मचारीतन्त्रको संस्कृति र संस्कृति परिवर्तनका रणनीति, उपागम र औजार
- ३.९ सार्वजनिक प्रशासनमा नैतिकता, सदाचारिता, व्यावसयिकता, उत्तरदायित्व, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा योजना

४. आर्थिक मामिला

- ४.१ विश्व आर्थिक व्यवस्था, उदारीकरण र विश्वव्यापीकरण
- ४.२ नेपालको आर्थिक उदारीकरण, निजीकरण: प्रयास, उपलब्धि र चुनौती
- ४.३ भूपरिवेष्टित विकासशील राष्ट्र (LLDC) र अतिकम विकसित मुलुक (LDC) को अधिकार तथा स्तरोन्नति पश्चातको स्थायित्वका सवालहरू
- ४.४ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया, नियन्त्रण प्रणाली र अन्तरसम्बन्ध
- ४.५ लैङ्गिक मैत्री, सामाजिक समावेशीकरण मैत्री, जलवायू परिवर्तन मैत्री, दिगो विकास मैत्री बजेटको अवधारणा र कार्यान्वयन
- ४.६ सुदूरपश्चिम प्रदेशको आर्थिक विकासका विविध पक्षहरू
- ४.७ वित्तीय उत्तरदायित्व, वित्तीय सुशासन तथा वित्तीय पारदर्शीता
- ४.८ प्रदेशको सन्दर्भसहित नेपालको आर्थिक विकासमा वैदेशिक सहायता र विकास सहयोग नीति
- ४.९ नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार र भुक्तानी सन्तुलन: व्यापार कुटनीति र व्यापार साझेदारी
- ४.१० आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचार निवारण: सम्पत्ति शुद्धीकरण, अपराध निवारण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण ((Anti-Money Laundering & Combating the Financing of Terrorism – AML-CFT)

५. सार्वजनिक सेवा र शासकीय मामिला

- ५.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सरकार, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिक संस्थाको भूमिका
- ५.२ तीनै तहमा सहकारी क्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्रको सवाल, शासकीय मामिलामा यिनीहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध
- ५.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाह, सेवाको व्यवस्थापन, अवधारणात्मक पक्षहरू, स्थानीय स्तरमा जनतालाई सेवा गर्ने माध्यमहरू तथा यसका नवीनतम् अभ्यास र आयामहरू
- ५.४ संघीय निजामती सेवा तथा अन्य संघीय सरकारी सेवाका विविध पक्षहरू
- ५.५ प्रदेश निजामती सेवा तथा प्रदेश अन्य सरकारी सेवा
- ५.६ स्थानीय सरकारी सेवाका पक्षहरू
- ५.७ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा सरकारी सेवा संचालन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, क्षेत्राधिकार र पछिल्ला सवालहरू
- ५.८ राष्ट्रिय र प्रादेशिक सुरक्षा व्यवस्थापन र नेपालमा राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक सुरक्षाका विद्यमान प्रावधानहरू
- ५.९ सुदूरपश्चिम प्रदेशको सन्दर्भमा प्रकोप, संकट तथा विपद्का सवाल तथा तीनै तह सहित प्रदेशका विभिन्न निकायको भूमिका
- ५.१० नेपालमा सूचना प्रविधि विकासका सवालहरू (Issues) तथा प्रदेशमा सूचना प्रविधिको उपयोगका पक्षहरू
- ५.११ सार्वजनिक संस्थान व्यवस्थापनका सवालहरू (Issues)
- ५.१२ नेपालमा विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management in Nepal) र प्रादेशिक सन्तुलन सहितको विविधता व्यवस्थापन
- ५.१३ आर्थिक-सामाजिक रुपान्तरणका आयामहरू तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्य आर्थिक-सामाजिक पक्षहरू

ΩΩTHE ENDΩΩ